

Izhaja:

10. in 25. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankirati.

Rokopisi se ne vračajo. Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmondvrste za vsako pot.

MIR.

Vsakemu svoje!

Velja:

za celo leto 1 goldinar,
po pošti prejemano
1 gld. 24 kr.

Denar naj se pošilja pod
napišom:

Upravništvu „Mira“
v Celovcu.

Leto IX.

V Celovcu 25. januarja 1890.

Štev. 2.

Izjava.

Marsikteri dosedanja naročniki „Mira“ tožijo, da zavolj slabe letine, ki je bila lanske leto, naročnino ob novem letu težko ponovijo. Vsem takim naznanjamo, da z naročnino radi počakamo do prihodnje jeseni, če so volje še dalje ostati naročniki našega lista.

Lastništvo „Mira“.

Šolski razgovor v deželnem zboru.

IV.

Dr. Luggin vidi agitacijo le na slovenski strani; Nemci, liberalci, „bauernbundarji“ in nemškutarji se seveda čisto mirni, krotki in nedolžni, ki se nikdar niso vodice skalili. Slovenskim državnim poslancem očita, da so pretiravali, in obžaluje, da jih ni takoj vlada zavrnila, braneča svoje uradnike. Čemu so pa potem poslanci? Ali mar ne zato, da vladi naznanjajo pritožbe ljudstva? Tudi uradniki so zmotljivi in človeškim slabostim podvrženi. Ako se dr. Luggin postavlja na stališče, da se uradnikom ne sme ničesa očitati, potem hoče v Avstriji imeti posebne razmere, in jasno priča, da je v srcu popolnoma absolutist, čeravno se prišteva „liberalni“ stranki! Slovanske uradnike obirati, to je seveda dovoljeno, na primer namestnika barona Winklerja in druge. Taki so naši „liberalci“! Svobodo hočejo le za se, za Slovence pa hlapčevstvo!

Pritožil se je tudi, da je poslanec Klun zoperno govoril, ker je koroške liberalce imenoval divjake (barbare). Radi verjamemo, da našim „liberalcem“ Klunov govor preseda, ker je razkril vso njihovo krivičnost in kruto (neusmiljeno) postopanje proti Slovincem. Vprašamo pa, kdo je bolj brezobziren, ali tisti, ki krivico dela, ali tisti, ki storjeno krivico z ostro besedo graja? Gotovo je prvi kazni, drugi pa hvale vreden.

Nadalje je dr. Luggin izustil čudno trditev, da se pri čl. XIX. državnih osnovnih postav ni toliko ozirati na njegove določbe, kakor na potrebe kraja in dežele. Po domače se to reče: „Ta postava (da bi Slovenci imeli enake pravice, kakor Nemci) se nam ne dopade, zato je ne bomo splovali!“ Ko bi to obveljalo, potem so vse postave brez moči in vrednosti; kajti o vsaki postavi se lahko reče: „ta ni za našo deželo, ni pripravna za naš kraj in naše razmere, toraj je ni treba spo-

štovati in spolnovati“. Kam pridemo s takim modrovanjem?! Sicer pa nemško-liberalna stranka ni edina poklicana, razsojevati o tem, ali je kaka postava pripravna ali ne. V deželi je dosti ljudi, ki trdijo, da so nam slovenske šole potrebne, in tudi ti ljudje se morajo poslušati, ker tudi oni davke plačujejo in vojake dajejo.

Dalje je govornik rekel, da koroški Slovenci nikjer ne prebivajo kompakt (nerazdeljeno) skupaj, da se nahajajo v sredi med njimi nemška mesta in nemški trgi; iz tega je sklepal, da nima prave pravice do ravnopravnosti, ker se je treba ozirati tudi na nemške manjšine. O tem bi se dalo veliko govoriti. Po tem načelu bi tudi Dunajčani ne imeli pravice do nemških šol in nemškega uradovanja, ker je med njimi do 200.000 Čehov, in mnogo Poljakov, Madjarov, Hrvatov, Slovencev, Lahov in drugih národnostij. V Gradcu je tudi kakih 20.000 Slovencev, pa nihče se ne ozira na nje. Če je pa pri nas v kaki vasi le en par nemških družin, katerih nobeden ni klical in so se le prisiljeno urnile med Slovence, brž pravijo, da vas ni več čisto slovenska in da mora biti šola nemška. Imamo pa po naših mestih in trgih tudi dosti takih „Nemcev“, katerih stariši ali pradedi so bili čisti Slovenci; skozi dolgo vrsto let, odkar trpi ponemčevanje in nemški pritisk, so se te rodbine na pol ponemčile in zdaj veljajo za čisto nemške! Navadno se število Nemcev pomnoži še z nemškimi uradniki, ktere bi morali prav za prav med Nemce poslati, ker nam grejo taki uradniki, ki znajo naš jezik, tedaj slovenski uradniki; tudi nam je znano, da se Nemec redko kedaj dobro nauči slovensčine. In če bi prav v Pliberku, Velikovem, Kapli, Borovljah itd. res toliko Nemcev bilo, kolikor so jih našteji leta 1880, ali mar iz tega sledi, da so zavolj njih Slovenci zgubili svoje pravice?! Če se na primer v Pliberku ali v Borovljah nekteri štejejo za Nemce, katerih starejši še nemško ne znajo, ali iz tega sledi, da morajo zavolj tega tudi šole v Šmihelu in v Glinjah nemške biti?! Iz tega pač vsak spozna, kake misli o pravičnosti imajo dr. Luggin in njegovi tovariši! Dr. Luggin pravi, da se morajo slovenski kmetje zavolj nemških (?) mestjanov nemško učiti. Mi pa mislimo, da bi bilo bolj pravično, ko bi se nemški mestjani zavolj slovenskih kmetov slovensko učili, kajti kmetov je več in so bili že prej tukaj, kakor nemški in ponemčeni mestjani!

Lugginu se zdi, da koroški Slovenci s Kranjci nima dosti kupčije, pač pa z Nemci, tedaj jim je nemščina bolj potrebna. Kaj nam je potrebno, za to dr. Lugginu ni treba skrbeti, mi njegove

skrbljivosti in dobrih svetov za nas ne potrebujemo in ga za nje tudi nismo prosili; saj dobro vemo, da govori o naši koristi, misli pa le na nemško korist. To znajo prodajalci že davno: „Kupite, kupite, žal vam bo, če ne kupite, jaz nemam pri blagu nič dobička, le vaša korist bo, če kupite itd.“ Ravno tako ponujajo nam nemščino. Pri drugih priložnostih ne marajo za nas; le kedar nam ponujajo nemške šole, pravijo, da bo to le v naš dobiček, da oni pri tem ne iščejo svojega dobička itd. Le neumen človek jim bo verjel; pameten pa vé, da se bojijo le za svoj kruh, za svoje službe. Ko bi mi dobili slovenske šole, ko bi se moralo po kancelijah vse slovensko pisati, potem bi mnogi Nemci zgubili svoje službe, ker slovensko ne znajo, dobili bi jih pa Slovenci, in tega se naši nasprotniki bojijo, zato tako ponujajo svojo nemščino. Naj pa dr. Luggin mirno spi. Kakor so si do sedaj Slovenci priučili tistih vednosti, ktere so jim potrebne za kupčijo, tako bodo tudi poskrbeli za napreje, da spravijo med svet, kar bi radi prodali.

Nadalje je dr. Luggin kvasil, da se cerkev ne ozira na prave razmere prebivalstva in da v takih farah slovensko pridigovati ukazuje, kjer je že več Nemcev, kakor Slovencev. Rekel je, da je v Pliберку 934 Nemcev in le 171 Slovencev, pa se slovensko pridiguje; v občini Št. Jur pri Celovcu da je 1237 Nemcev in le 113 Slovencev, v Vetrinjah 742 Nemcev in le 546 Slovencev, in vendar da je povsod krščanski nauk in pridiga samo v slovenskem jeziku. Te številke ima dr. Luggin iz ljudskega številskega l. 1880. Takrat so vsacega za Nemca zapisali, kdor le količkaj nemško lomi, in tako se ni čuditi, da so na primer v Št. Jakobu pri Celovcu našli 22 Nemcev in le 4 Slovence, mi pa tam le enega samega Nemca poznamo, drugi so vsi Slovenci. Na Goričici pri Celovcu niso našli nobenega Slovence, čeravno jih je več ko Nemcev. Tako so tudi v Vetrinjah našli 742 Nemcev, čeravno vsak človek vé, da se tam navadno slovensko govori, da pravih Nemcev skoraj ni, sam tovarnar Moro ni Nemec, ampak izvira iz neke laške rodovine, in tudi župan Seebacher pravi v deželnem zboru, da je Slovenec. Nam toraj nikakor ne gre v glavo, kje so našli tistih 742 Nemcev? Ravno tako se je godilo v Borovljah, v Pliберку in po drugih krajih. Kdor Pliberk pozna, se bo smejal, ako bere, da so tam našli 934 Nemcev in samo 171 Slovencev. In če bi prav res bilo, da je toliko Nemcev, vendar dr. Luggin nema pravice se jeziti, da je v Pliберку slovenska služba Božja: kajti Pliberška fara obsega tudi 3000 ljudi iz okolice, ki so vsi Slovenci, tedaj jih je trikrat toliko, ko mestjanov, in na nje se mora cerkev tembolj ozirati, ker oni še hodijo v cerkev, liberalni Nemci pa si jo rajši le od zunaj pogledajo! — Dr. Luggina imajo nemški liberalci za bistro glavo, pa v tem govoru je ni pokazal.

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Celovca. (Stara „Soča“ v Gorici — pa vera, narodnost in avstrijsko domoljubje.) Kdor je „Mir“ celih osem let prebiral, ne bo dvomil, da pišemo v verskem duhu, in da dajemo veri prednost pred narodnostjo; tudi o našem

avstrijskem domoljubju nihče nema pravice dvomiti. Mi pa vemo tudi ceniti kulturni pomen narodnosti in narodnega jezika, tembolj ker stojimo v vednem boju za narodnost slovensko. Zato se nam zdi, da imamo pravico, spregovoriti in povedati svojo misel, kedar bi imela ena naših treh zvezd: „vera, dom in cesar“, temneti začetni. Stara „Soča“ prinesla je nedavno članek: „Bomo imeli mir v Avstriji?“ s katerim se mi skladati ne moremo, ker vidimo v njem nekako zatajevanje naših narodnih naporov. Vladi se v članku priporoča: „da naj bi povsod, kjer skupno biva dvoje ali več narodnostij, morala zadržati vsako preočito, ostenlativno, zatorej izživajočo narodno slavnost ali katero si koli narodno izjavo“, — in dalje: „da bi morala vlada brez izjeme razpustiti vsa društva, katerih znak je narodna pretiranost in izključljivost. Sem spadajo v prvi vrsti telovadna društva, naj se imenujejo kakorkoli. Taka društva gojijo navadno ideje neomejene narodnosti, ideje veleizdajske“. Ko smo to čitali v slovenskem listu, smo, počeno rečeno, kar strmeli. Kdor razmere bolje pozna, nego stara „Soča“, vedel bode, da bi bili vsled te, nam nerazumljivo čudne želje, zadeti v prvi vrsti mi Slovenci in poleg nas naša sokolska društva. Ako bi vlada res na to misel prišla, vemo že naprej, da bo najprej na slovanski živelj in na slovanska društva stegnila svojo roko; da bi se pa nemškimi ali laškimi političnim in telovadnim društvom gotovo ne zakrivil niti jeden las, tega smo tudi do cela prepričani. Tak, za naše razmere čisto nepotreben svet, nikakor ni opravičen. Prvič ni dokazano, da so naši „Sokolovci“ „izključno narodni“. V pravih teh društev nikjer ne stoji, da bi „Sokolovec“ ne smel biti veren katoličan; nasprotno smo sami videli „Sokolovce“ streči pri sv. maši. Pri slavnostih, izletih in drugih veselicah naših Sokolovcev se nikoli ne pozabi na sv. mašo, kedar se slavnost že dopoldne prične. Mogoče je, da je med Sokolovci nekaj liberalcev, po večini pa so vendar le katoličani in toliko verni, kakor drugo ljudstvo. Ne vemo se spominjati, da bi se bilo pri kaki sokolovski slavnosti govorilo kdaj kaj zoper vero. Vse Sokolovce med „liberalce“ in „brezverce“ vreči, je tedaj pretrda in krivična sodba in bi utegnili roditi s časom hude posledke. V drugič pa se ne sme pozabiti, da so se naša narodna društva ustanovila le v obrambo, med tem ko Nemci snujejo društva za napad, kakor „Šulferajn“, „Südmark“ itd. Kdor misli, da so to nedolžne, malo pomenljive reči, naj pogleda v Šlezijo (prusko in avstrijsko), naj pogleda na Pomorsko (Pommern), Branibor (Brandenburg), na Maklenovo (Meklenburg), na izhodno in zapadno Prusijo, slednjič še na Koroško in Štajersko. To so bile nekdanj slovanske dežele, in zdaj? Ali tedaj po zgodovinskih skušnjah ni strah opravičen, da se bode tudi Slovincem in Čehom, kar jih je še, nekdanj tako godilo? Vsaka žival brani svoje življenje, in narodi naj bi tega ne smeli storiti?! Ali niso tedaj narodna društva opravičena? Kri ni voda, in narodnost se ne sme tako nizko ceniti, kakor se godi v omenjenem članku. Ko bi nam šlo za glavo, nam ni treba pomoči pričakovati od nemških, ogerskih ali italijanskih konser-

vativcev, ampak le od Hrvatov, Čehov in drugih Slovanov. Kdo je pa osvobodil balkanske Slované? Ali mar nemški konservativci? Oni imajo pač krščanstvo na jeziku, pa zavolj njih bi bili Srbi in Bolgari lahko še sto let pod turškim jarmom. Ko so šli prostovoljci v Bosno, videli smo med njimi Slovence, Čehe, Ruse, Slovake, Hrvate; kje pa so bili nemški konservativci in laški „svobodnjaki“? Tujcev ni mogla v Bosno privleči ne „svoboda“, ktere so bili Bošnjaki tako potrebni, ne „krščanstvo“, ki je bilo na Turškem tako tlačeno, da kristjani še zvonov niso smeli imeti in da so bili sploh turški robovi. Slovanska kri je pa to žrtev prinesla, toraj je tudi národnost nekaj vredna! Krivično je tudi, če stara „Soča“ piše, da so „češki Sokolovci lansko leto dovolj pokazali veleizdajske težnje“. Kdaj pa? Ali mar, ko so šli na Pariško razstavo? Ali smo mar zoper Francoze v vojskinem stanju? Sovrašstvo med Nemci in Francozi nas nič ne briga; in če smo z Nemčijo v zvezi, iz tega še ne sledi, da moramo tudi mi Slovani Francoze sovražiti. Saj je še nedavno avstrijski veleposlanik v Parizu, grof Hoyos, sam zagotovil francosko vladu, da gojijo avstrijski národi resnične simpatije do Francozov; tedaj bi moral tudi naš veleposlanik „veleizdajalec“ biti, kajti tudi češki Sokolovci niso drugzega pokazali, kakor svoje simpatije do francoskega národa. Sicer pa bi bili češki Sokolovci že davno pod ključem, ko bi bili res veleizdajalci; iz tega sledi, da še policija ne sodi tako ostro, kakor patrijot stare „Soče“. Ko bi hoteli v Avstriji vsakega zapreti, kdor goji simpatije za francoski národ, potem imamo pač premalo ječ, in zapreti bi morali celo mnogo Nemcev in Madjarov! Sicer pa je gotovo stari „Soči“ tudi znano, da, če pride do nove nemško-francoske vojske, Avstrija nikakor ni zavezana, Nemcem pomagati, ampak le v slučaju, ko bi bila Nemčija napadena od dveh strani. — Naša dolžnost je, da krepko branimo katoliško vero, poleg nje pa je vredno zagovarjati tudi národnost. To je naša misel, od ktere se ne odmaknemo niti za las in bomo kakor do sedaj, borili se tudi v bodoče brez strahu za te dve najdražje svetinje: za vero in národnost! Ker nam je znano mnogo imen dobrih katoličanov, duhovnikov in posvetnjakov, ki so navduševali in še navdušujejo v besedi in pesmi svoje rojake za národ, brez da bi se bili pregrešili zoper vero, vskliknemo tudi mi s pesnikom Jožefom Virkom:

Slovenija mila,	Dar'vati čem za-te
Moj ljubljani dom!	Življenje in kri,
Da zemlja zakrila,	Gorje mu, ki na-te
Oj ljubil te bom!	Le prst položi!

Od Drave. (C. kr. strokovna šola za lesno obrt v Beljaku in prošnja do čast. gospodov državnih poslancev.) Pred kratkim sem dobil v roke 17. letno poročilo c. kr. strokovne šole za lesno obrt v Beljaku (k. k. Fachschule für Holzindustrie in Villach). S to šolo je združena tudi obrtna in kupčijska nadaljevalna šola. Vodja tej šoli je gosp. Ernst Pliwa, ki je v teku zadnjih 6 let šolo tako povzdignil, da je jedna izmed prvih šol te vrste. Zato ga je pre-svitli cesar odlikoval z vitežkim križcem Franco-Jožefovega reda. To je izvenredna čast, in mi jo gospodu vodji iz srca privoščimo. Pri tej priliki

pa si dovoljujemo povedati jedno željo, ki jo gojimo gledé na omenjeno šolo. — Tudi mi koroški Slovenci dobro vemo in čutimo, kolike vrednosti je dandanes šola ne le za gospodo, ampak tudi za kmeta, trgovca, obrtnika, sploh za vsakega človeka. Zategadelj želimo, da bi se naše ljudske šole pre-naredile tako, da bi se v njih poučevalo v ma-terinem jeziku, kajti le na ta način je mogoče, da si pridobe naši otroci tako potrebnih znanosti. Vemo pa tudi, da je znanje nemškega jezika ko-ristno. Saj pravi pregovor: „kolikor jezikov znaš, toliko človekov veljaš.“ Zategadelj tudi nismo proti temu, da se naši otroci učijo nemškega je-zika. A da bi se naš mili slovenski jezik popol-noma zanemarjal, tega kot pravi rodoljubi vendar ne moremo odobravati. Tudi gori omenjena šola je nemška; naj bo, saj je obiskuje 275 Nemcev. A da 81 Slovencev, ki tudi obiskujejo ome-njeno šolo, nima nobenega pouka v materinem je-ziku, to ni pravično. Omenjena šola je cesarsko-kraljeva, vzdržuje jo država tudi z našimi davki. Zategadelj smemo tirjati, da se na ome-njenej šoli uči tudi slovenski jezik, kakor se uči na c. kr. latinskih šolah in na c. kr. realki v Ce-lovcu. To bi šoli ne bilo nikakor na kvar, kajti koroški in tudi drugi Slovenci bi tem rajši po-šiljali svoje sinove v to šolo, ko bi vedeli, da se v njej goji tudi slovenski jezik, če tudi le v ne-kerih urah na teden. Pa tudi nemški učenci bi imeli priliko, učiti se, ako bi hoteli, slovenskega jezika, ki bi jim v življenju le koristil. Saj gori omenjeni pregovor velja tudi za Nemce. — Komur je torej do tega, da se omenjena šola še više po-vzdigne in prinaša koristi vsem Korošcem, ne more se protiviti naši želji. Treba je le, da se vi-soko ministerstvo naprosi, da potrebno ukrene in ustreže tej opravičenej želji koroških Slovencev. — Prosimo torej častite gospode državne poslance, ki so se že pri tolikih prilikah blagovolili potegniti za koroške Slovence, naj blagovolijo visoko mi-nisterstvo opozoriti na to našo željo in prošnjo. V omenjenem poročilu tudi beremo, da se je v pre-teklem letu vpeljal ob nedeljah duhovni govor za mlajše učence, česar prej ni bilo. Hvalevredna je ta nova naprava, vendar pa nikakor ne zadostuje verskim potrebam mladine, ki je v verskem in nrv-nem oziru gostokrat prepuščena sami sebi v naj-nevarnejših letih, v kterih ji je duhovnega voditelja najbolj potreba. Zato izrekamo željo, naj bi se skrbelo tudi za to, da bi se učenci poučevali v vsakem tednu redno v krščanskem nauku, kakor se godi v drugih predmetih in da bi bili ob ne-deljah in praznikih skupno pri sv. maši. Da je rokodelstvo tako propadlo, je krivo veliko to, ker se rokodelski stan ni držal pravil, ktere mu nare-kuje sv. cerkev. Povzdignil se bo do prejšnje veljave in do zaupanja le tedaj, če se mu bo vcepilo in vtrdilo versko prepričanje in pošteno ravnanje, brez kterih pri nobenem podjetju ni sreče in blagoslova.

Iz Beljaške okolice. (Ljudske knjižnice.) Ravno beremo v slovenskih listih, kako hudo Nemci stiskajo Poljake na Pruskem, usiljevaje jim nemške šole, urade, kupovaje njih posestva itd. Ven-dar pa poljskega ljudstva in jezika ne morejo za-treti, ker Poljaki ukljub nemškim šolam prav radi prebirajo poljske bukve in časopise in se doma va-dijo v svojem jeziku. Po vaséh napravljajo ljud-

ske knjižnice, to je, zbirke različnih poljskih bukev, da ima vsak priložnost, izposojevati si poljskih bukev in se z branjem omikati v materni besedi. Tudi mi koroški Slovenci smo hudo stiskani, in prizadevajo si na vse mogoče načine, pripraviti nas ob naš slovenski jezik. Da svojo narodnost ohranimo, moramo posnemati izgled poljskega naroda na Pruskem. Tudi mi pridno prebirajmo slovenske knjige in časnike! Ker pa vsak ne premore toliko, da bi si kupil različnih bukev, zato je potrebno, da napravimo po več krajih ljudske knjižnice, ki bi bukke nabirale in potem ukaželnim Slovincem posojevale. Naša podružnica sv. Cirila in Metoda za Beljaško okolico je šla z dobrim izgledom naprej in že ima tako knjižnico. Naj bi jo posnemale še druge podružnice!

Iz Šmihela pod Juno. (Novi g. župnik.) Že je štiri mesece od tega, kar so nas zapustili č. g. župnik dr. Somer in se preselili v Pliberk. Prav iznenadila nas je ta vest, in ker smo jim bili že privajeni, ohranili jih bomo vedno v prijaznem spominu. Potem so faro oskrbovali č. g. Wagner, nam vsem v zadovoljnost, za kar jim bodi izrečena naša prisrčna zahvala. Naše želje, da bi dobili spet stalnega dušnega pastirja, izpolnile so se meseca avgusta, ko smo dobili č. g. Valentina Šumaha za župnika. 25. nedeljo po binkošti so bili umešeni; neštevilna množica ljudstva je prihitela k tej slavnosti. Umeščevali so jih č. g. dekanijski namestnik Škrbinec, župnik iz Vogerč. Nam v veselje so se ceremonije vršile v slovenskem jeziku. Gospod župnik, stopivši na leco, so nam v živih, iskrenih besedah razložili poklic in dolžnosti duhovnega pastirstva in gotovo nam bojo te besede vedno v spominu ostale. Vsi smo veseli, da smo dobili v g. Šumahu tako vnetega dušnega pastirja in zvestega rodoljuba. Za to dobroto se iskreno zahvalimo visokočast. knezoškofijstvu! Bog nam ohrani g. župnika dolgo let zdravega in čvrstega v naš dušni in časni blagor. Naj bi njih lepi nauki ne padali na skalo, ampak obrodili obilen sad v naših sreih!

Iz Doberle vesi. Lovančani so naprosili gosp. Plavca, da bi jih v listu „Freie Stimmen“ zagovarjal, da so prav storili, ko so prišli k shodu „bauernbunda“ v Doberlivesi. Njih prošnjo je gosp. Plavec rad uslišal, ker mu je bila dana priložnost, zopet zoper duhovnike govoriti. Da Plavec ni govoril resnice, mu je veliko pomagal cerkveni ključar Gregor Toplič, p. d. Culehinar. Ta je rekel, da je šel gospoda prošta prosit, da bi dobil kak dar za brizgalnico, ki so jo Lovančani kupili. Res je, da je šel prosit gosp. prošta, pa imenovani cerkveni ključar je le šel prosit, da bi dobil iz cerkvenega premoženja kako pomoč. Njemu je bilo povedano, da za brizgalnico iz cerkvenega premoženja se ne sme dati nobeden denar. Zdaj jo pa trobi: „Duhovniki so trdosrčni, če je treba pomagati s kakim milodarom za potrebe, ki jih ljudje imajo, kakor ravno Lovančani, ki so za svojo ves brizgalnico kupili, od duhovnikov nič ni pomoči dobiti.“ In kar je Gregor Toplič povedal, je razglasil Plavec v „Freie Stimmen“; ali je to lepo? Lagati se nikomur ne spodobi, Gregorju Topliču gotovo tudi ne. To naj pove tudi „Mir“, da resnica na dan pride. Ko bi bil Toplič č. g. prošta prosil, naj iz svojega žepa kaj dajo za brizgalnico, gotovo ne bi

bil prazen odšel. Ker je pa zahteval denarja iz cerkvene blagajnice, niso ga smeli uslišati. Tako naj bi bil Toplič sporočil g. Plavcu, potem bi ne bilo nobenega besedovanja.

Iz Doberle vesi. („Bauernbund“ in Lovančani.) Dobro ste pogodili v svojem spisu o „bauernbundu v Doberli vesi“ in v resnih, pa resničnih besedah, ktere ste povedali Lovančanom. Tukajšni neodvisni kmetje so vsi vaših misli, pa tudi Lovančani večinoma, kakor sem pozvedel. Lovančani so bili od nekdaj zvesti Slovenci in mislim, da bojo tudi z naprej taki ostali. Gosp. Plavec (Škorjanc) si sicer prizadeva, da bi nektare na svojo stran dobil, pa bo težko šlo. Kedar bojo enkrat vsi spoznali, da je „bauernbund“ nam Slovincem in našim pravicam nasproten in da dela le za nemško, liberalno stranko, tedaj mu bojo vsi hrbet obrnili; saj v našem kraju so ljudje še verni katoličani in spoštujejo ter ljubijo tudi svojo materno, slovensko besedo. Kteri so prebrisani, so že spoznali, da nam nemški liberalci le zato tako tiščijo in silijo nemške šole in sploh nemščino, ker hočejo zidati nemški most do Trsta in jadranskega morja. Če hočejo kedaj v Trstu in na srednjem morju gospodariti, morajo prej vse kraje ponemčiti, ki ležijo med Dravo in med Trstom. Za Avstrijo to ponemčevanje ni potrebno, pač pa za Nemčijo, iz tega pa tudi vsak lahko vgane zadnje namene nekterih nemških kričačev! Ščasoma se bojo ljudem že odprle oči.

Iz Črne. (Posojilnica ustanovljena!) Z veseljem zamorem naznaniti Slovincem, da se je pri nas v Črni začelo prav veselo narodno gibanje. Naši vrli gorjanci se od dne do dne bolj zavedajo svoje narodnosti. Dne 22. decembra ustanovili smo (navzlic krutemu nasprotovanju naših nasprotnikov, pa tudi nekterih, ki se sicer prište vajo našim) spet imeniten zavod za našo okolico, t. j. hranilno in posojilno društvo. Seveda ni šlo brez težav in zaprek, kakor pri vsaki novi stvari. Upamo, da nam bo posojilnica močna trdnjava, ki nas reši tujega jarma. Sedaj bo kmet posodil kmetu, Slovincu pomagal Slovincu. V tem prizadevanju gre velika zasluga č. g. provizorju A. Gabronu, ki neumorno delujejo za našo večno in časno srečo. Bog naj jim poplača ves trud! Začasni odbor je tako sestavljen: Predsednik Petek; podpredsednik Božič; zapisnikar Walter; računski pregledovalec Gabron; odborniki: Tomaž Šapul, Prim. Stuller, Janez Srebre, Anton Jakopič, Fil. Kočnik, Pavel Adamič. Bog daj svoj blagoslov! Naši nasprotniki debelo gledajo in se čudijo, da si mi kaj tacega upamo. Morda mislijo, da bojo že jutri prišli prajzovski žandarji, da bojo naše društvo razpobili in našo „predrznost“ kaznovali.

Izpod Pece. (Občinske volitve v Črni) se bližajo. Te so zelo imenitne, tembolj, ker bojo kmalu volitve za deželni in državni zbor, in pri teh nam bo toliko težje zmagati, ako imajo občinsko krmilo nasprotniki v rokah. Res se mora človek čuditi, kako je to mogoče, da v Črni nemškutarija gospodari. Od nekdaj je ta vas in cela okolica čisto slovenska; kar je v vasi pravih Nemcev, in teh je prav malo, niso med nami rojeni, ampak privandrani, naj bojo že rokodelci ali trgovci ali privatni uradniki. Revno ljudstvo v Črni se tej gospodi uklanja, tako da domačini ne-

majo nič besede, le tujci vladajo. To je pač žalostno in sramotno za domače prebivalce. Kak vris bi nastal, ko bi se nekaj Slovencev naselilo v kaki nemški vasi in bi hoteli vse komandirati! domače Nemce pa strahovati in na stran potiskati! Vsa Nemčija bi bila po koncu in časniki bi delali strašen hrup! Mi pohlevni in prepohlevni Slovenci pa mislimo, da smo za sužnje ustvarjeni! Tako ne sme dalje ostati: ta kraj je slovensk in zavolj en par Nemcev ni postal še nemšk. Mi hočemo biti gospodarji na svoji zemlji, kakor so Nemci gospodarji na nemški zemlji! Če našim Nemcem in nemškutarjem to ni prav, naj pa grejo na Prusko v Bizmarkovino; tam jih bojo nemara z odprtimi rokami sprejeli kot svoje nemške brate. Zakaj se Nemci obotavljajo in mudijo med nami „neolikanimi“ Slovenci? Črnjani, predramite se vendar iz dolzega spanja, pogledajte okoli sebe, ali ste na Slovenskem, ali na Nemškem; če ste pa na Slovenskem, potem ne volite v občinski odbor takih mož, ki jim vse smrdi, kar je slovenskega, ampak volite prave, trdne Slovence, kateri so tako zvesti sv. veri in svitemu cesarju, kakor svoji slovenski, materni besedi! Onim Slovencem pa, ki se odtegujejo od národnega dela in se bratijo raje z našimi nasprotniki v škodo slovenskega napredka, priporočamo, naj se predramijo in ne pozabijo, da jih je vzredila slovenska mati. Slovenec biti naj bode vsakemu ponos!

Iz Železne Kaplje. (Ljubelj ali Jezerski Vrh?) Gotovo je, da pride enkrat do železnice med Celovcem in Kranjem. Vprašanje je samo, ali pojde skozi Ljubelj ali skoz Jezerski Vrh. Tisti, ki zagovarjajo Ljubeljsko črto, poudarjajo po pravici, da je v Borovljah in sploh v spodnji rožni dolini veliko obrtnosti (puškarija, fužine), in da bi ta črta šla tudi mimo bogatega Tržiča, kjer se izdeluje mnogo rečij, kakor usnje, kose, žblji, čevlji itd. Proti tej črti pa govori široki Ljubelj, katerega prevrtati bi stalo silno veliko denarja. Za Jezersko črto govori pa to, da Jezerski Vrh ni tako širok in bi se prevrtal z manjšimi stroški. Nadalje pa želijo tudi Beljačani, da bi jim prerov skozi Karavanke ne prišel preblizo, ker bi bila potem črta Beljak-Trbiž-Ljubljana skoraj da brez pomena. Nasprotniki Jezerske črte ugovarjajo, da v Kapli zdaj ni nobene obrtnije več in tudi naprej do Kranja nobene, tako da bi šla ta črta po pustih krajih. Moja misel je pa ta: Tržič dobi tako svojo lokalno železnico do Kranja. Spodnji Rož pa se lahko zveže z Jezersko črto. Železnica naj bi šla iz Celovca v Borovlje, tam bi se zavila proti Šmarjeti in Miklavcu, od tam pa v Kaplo, na Jezersko, v Kokro in Kranj. Na tak način bi se s Kranjsko deželo in Trstom zvezal Celovec, spodnji Rož in Podjunska dolina, pa tudi Kapla, Jezersko in Kokerska dolina, kjer je še mnogo lesa. Na vsak način je stvar premisleka vredna.

Iz nemškega Št. Vida. (Bolnišnica usmiljenih bratov.) V naši bolnišnici je bilo lani 1138 bolnikov. Korošcev 905, Kranjcev 75, Primorcev 17, Hrvatov 15, Slavoncev 19, Štajercev 45, Čehov 8 itd. Ozdravljenih je bilo 841, zboljanih 156, neozdravljenih 30, umrlo jih je pa 57. Če se pomisli, da jih je bilo nekaj prinešenih že umirajočih, potem število umrlih gotovo ni veliko. Nasprotno pa daje 841 ozdravljenih lepo spričevalo

našemu zavodu. Ta bolnišnica tedaj zasluži obilne podpore, tembolj, ker se bolnikom lepo streže, in ker občinam odjemlje hudo butaro, da jim ni treba plačevati za bolnike, kakor pri drugih bolnišnicah.

Opomba uredništva. Slovenci, prijazno sprejemajte usmiljene brate, kedar pridejo pobirat, in obilno jih obdarujte!

Kaj dela politika.

V notranji politiki je bilo zdaj najbolj važno pogajanje Čehov z nemškimi Nemci. Obravnave vodil je minister Taafe sam. Na Češkem je 3½ milijonov Čehov in 2 milijona Nemcev. Spomočjo graščakov imajo Čehi v deželni zbor večino, ki jim po številu tudi gre. Nemce pa to tako hudo peče, da njih poslanci še v deželni zbor nočejo zahajati. Zdaj je Taafe sklical prvake obeh strank, da bi jih potolažil in spravil. Nemci zahtevajo, naj se loči deželni šolski svet, deželna kmetijska družba in naj se sodnijski okraji tako zložijo, da ne bojo Nemci namešani s Čehi v eni sodnji, ampak Nemci za se in Čehi za se. Mi želimo, naj bi se ta sprava dosegla, kajti če se na Češkem mir in red naredi, potem se mora tudi po drugih deželah, in na vrsto pridemo tudi mi koroški in štajerski Slovenci! Tudi mi želimo, naj bi se sodnije in okrajne glavarije tako razdelile, da bi bili Slovenci za se in Nemci za se. Potem bi mi ložej dosegli, da bi morali uradniki slovensko znati in tudi slovensko pisati. Pa tudi volilni okraji naj bi se potem predelali, da bi Slovenci za se volili. Največ pa bi nas veselilo, ko bi se na dvoje razdelil deželni šolski svet, da bi mi Slovenci svojega dobili in tudi svojega šolskega nadzornika, sedanjega pa radi Nemcem prepustimo. — Učni minister Gautsch je postal baron. — V Krakovem se bo ustanovila visoka šola za kmetijstvo. — V Pragi je umrl knez Auersperg, hud nasprotnik Slovanov. — Dunajski demokrati mislijo izdajati velik časnik. — Na Ogerskem Madjari hudo stiskajo druge národe. Vsem, razun Hrvatov, silijo madjarske šole. Rumunci svojih otrok nočejo v take šole pošiljati in so ustanovili svoje lastne zasebne šole v rumunskem jeziku. Zavolj tega morajo pa vendar le plačevati doklade za državne, madjarske šole, in imajo tako dvojen davek. Takih rumunskih šol uzdržujejo 1600, vrtnarskih šol pa 910.

Nemške volitve za „reichstag“ bojo že meseca februarja. Socijalni demokrati močno agitirajo, da bi dobili več poslancev. — Da bi bil mir zagotovljen, je prazna pravljica. Bizmark dela na vse kriplje, da bi Rusijo objel z železnim obročem samih sovražnikov. Hujska zoper Rusa Japonce, Kitajce in Perze. Obisk nemškega cesarja v Carigradu ni bil tako nedolžen, kakor se je reklo. Pruski oficirji vežbajo turško vojsko. Tudi mislijo urediti turško deželno brambo. Poleg tega je pruski agent tudi rumunski kralj, ki je, kakor znano, v rodu z nemškim cesarjem. Toda Rumunci ne marajo za Nemce in Bizmarkovo politiko. Ko bi prišlo do vojske, nočejo stopiti na nobeno stran. Po drugi strani pa se spet sliši, da v Alzaciji vse mrgoli nemških vojakov, ki so vsak čas pripravljeni, vdriti na Francoze. Ti pa so tudi že priprav-

ljeni. Čeravno je Bizmark premeten lisjak in zna vsako stvar v svojo korist porabiti, vendar je on bolj v strahu, ko Francozi in Rusi, ker se na laško pomoč ne more nič prav gotovo zanašati. — Na Španjskem je te dni širileten otrok v posteljici bolan ležal, objokana mati poleg njega, vse polno strežajev in strežnic ter najslavnejših zdravnikov je hodilo po prstih okoli njega. Vsa dežela je bila v strahu in skrbih, ali bo otrok ozdravel ali umrl; pa ne samo vsa dežela, ampak cela Evropa je radovedno prebirala nove vesti o boleznih tega otroka Ubogi 4letni deček pač ne ve, da se ves svet za njega zanima. To je mladi španjski kralj Alfonso XIII. Bojijo se, ko bi umrl, da republikanci vzdignejo svoje glave in kraljevi prestol prekucnejo. Kraljeva stranka hoče, ko bi kralj umrl, njegovo 9letno sestro razglasiti za kraljico. Zdaj mu gre na bolje. — Prepričani med Anglijo in Portugalam še ni poravnani. Angleška vlada je poslala v Lizbono „ultimatum“ (zadnje povelje), naj Portugizi umaknejo svojo vojsko iz Afrike. Portugalska vlada, svesta si državne slabosti, hoče vse pogoje izpolniti. To pa ljudstvu ni prav, in nedavno je druhal razgrajala po Lizboni ter ministrom, kakor tudi angleškemu veleposlancu okna pobila. — Zvezne države severne Amerike hočejo pomnožiti svojo pomorsko silo in v San Francisku pripraviti glavno pristanišče za vojne ladije. Ker imajo preveč denarja, hočejo ga naložiti v raznih podjetjih in v deželah, ki si jih mislijo siloma pridobiti, namreč osrednjo Ameriko, Sandviške otoke in Kanado. Tudi Meksike se ne bojo branili. — Na Laškem so denarni polomi na vrsti, v Rimu in po drugih mestih pokajo in padajo banke in trgovske hiše. Mnogo tisoč delavcev je brez zaslužka. Bati se je izgredov lačne množice. — Umrla je stara nemška cesarica Avgusta. Braziljski raz-cesar je pa bolehen. Tudi o ruskem caru je šla govorica, da ni prav zdrav.

Gospodarske stvari.

Zibanje malih otrok. Večletna skušnja mnogih zdravnikov kaže, da je zibanje mnogo krivo, da toliko novorojencev pomrje. Zibanje je nevarno mamilo in tešilo, ki je pogosto vzrok te ali one bolezni. Če dete ziblamo, prevzame ga neka omotica in vrtoglavica, vsled ktere le kratek čas in nemirno spi. Zato se pogosto zbudi, mnogo kriči in s ponovljenim zibanjem ga skušajo zopet utolažiti. Otrok nima tedaj nikakega okrepujočega spanja; materi in dojenčku se počitek oropa. Možgani otrokovi, zlasti možgani mladega dojenčka so prvi čas zelo mehki in tekoči; vsled zibanja, zlasti vsled močnega drleskanja tečajev (končnic) ob trdi pod, se čezmerno pretresejo, kar mnogo škoduje. Nasledki se kažejo v bljuvanju, slabostih, včasih se vnamejo možgani ali nastane „vodena glava“. Kolikrat se tudi dogodi, da se zibelka zvrne ali da se dete venkaj vrže! Slednjič le pomislite, kako bi se godilo odrasčenemu, ktere ga bi s sitim želodcem silno sem ter tje zibali in gugali! Skočil bi gotovo hitro iz zibeli, če bi hotel, da bi ne obolel ali da bi mu ne prišlo slabo. Nežno dete pa, ki ne zna ne govoriti, ne z znamenji dopovedati, da

mu je slabo, je primorano trdo povito tičati v zibelki, naj še tako kriči in se dere, ali se vije v bolečinah. Vsak človek, bodisi velik ali majhen, čuti potrebo, da si po jedi nekoliko mirno odpočije; in zato je naravnost neumljivo, da matere po dojenju svoje nasičene otroke polagajo v zibelke, da je s zibanjem umiré.

Za pouk in kratek čas.

Knjige „Matica Slovenske“ za leto 1889.

Zraven „Družbe sv. Mohorja“ deluje že 25 let jako plodono in koristno za razvoj slovenskega jezika ter za razširitev znanstva in omike med Slovenci „Matica Slovenska“ v Ljubljani. Lepo vrsto knjig o različnih znanstvenih strokah je že izdalo to imenitno društvo ter ogladilo ž njimi slovenskemu jeziku pot v naše latinske šole, realke in učiteljska pripravnišča. Zraven znanstva pa goji „Matica Slovenska“ tudi leposlovstvo. Podala nam je „Razna dela“ Koseskijeva in Vodnikove pesni, posebno pa je ugodila slovenskim razumnikom s tem, da je ustanovila „Zabavno knjižnico“. S knjigami, ktere „Matica“ izdaja pod tem naslovom, — dosedaj jih je izdala pet — pridobila si bo gotovo vse kroge slovenskega razumnštva; kajti čitatelji, ki nimajo časa ni prilike, pečati se z znanstvenimi razpravami, segli bodo vendar v svojih prostih urah z veseljem po knjigah „zabavne knjižnice“ in našli bodo v njih marsikaj, kar jim bo blažilo srce in razveseljevalo dušo.

Namen tem vrsticam je, opozoriti tudi „Mirove“ čitatelje na „Matico Slovensko“ ter je seznaniti z vsebino knjig, ktere je izdala za l. 1889.

Najbolj bo zanimal čitatelje neučenjake „Zabavne knjižnice“ V. zvezek: Erjavčevi zbrani spisi. II. del. Uredil Francišek Levec. Ime Frana Erjavca je znano po vsem Slovenskem, kamor dohajajo knjige „Družbe sv. Mohorja“, za ktero je prezgodaj umrli pisatelj zastavil mnogokrat večje svoje pero. Zanimal bo torej tudi izvrsten životopis, kojega nam podaja urejevalatelj Erjavčevih spisov s podobo pokojnikovo na str. I.—XXV. — Životopisu nasledujejo I. Erjavčevi potopisi in sicer: 1. Pot iz Ljubljane v Šiško. 2. Kako se je Slinarju z Gólavca po svetu godilo. 3. Jedna noč na Kumu. 4. Gostba v Mazinu. 5. Na kraški zemlji, in 6. Med Savo in Dravo. — Erjavce je bil velik prijatelj peš-koraka. „Drugi popotniki“, tako piše Erjavce*), „se največ vozijo, midva pojdeva pa peš, ker ker, naj bo, tebi povem, ker se je nekdanjeden mojih ujev hudo potolkel, ko se je vozil iz Šiške, in od tistih časov imam to neumno vražo, da se rad ogibljem vóz“. Mi pa dobro vemo, da se Erjavce ni hotel voziti, ker mu ni bilo do tega, da bi le površno videl razne kraje in ljudi, ampak ker je hotel natanko opazovati zemljo in njene plode, ljudi, njih govorico, njih običaje in navade. Opaževanja svoja pa je znal tako živo, zanimivo in poučno opisati, da se morajo njegovi potopisi priljubiti vsakemu, kdor je bere. Opisal nam je lep kos zemlje slovenske, a seznanil nas je tudi z najimenitnejšimi deli zemlje hrvaške ter z življenjem in običaji naših bratov

*) Izbr. spis. II. str. 4.

Hrvatov. Pritrditi moramo gosp. prof. Leveu, ki piše na str. XXIV.: „Število slovenskih potopisev je — legijon! A kje je brati potopis, ki bi se le iz daleka mogel primerjati Erjavčevemu potopisu „Na kraški zemlji?“ Vzeti v roke ta potopis in béri ga, ne vzdržiš se solze! kako ti je tu opisano kraško ognjišče, „beseda“ v kraški vasi, pri kateri zložno sodelujejo sivi župnik, mladi kapelan, šibki učitelj, kmetijski fantje, zorna dekleta, in se naposled vsi vaščanje od prijazne deklamovalke do sivega očeta župana navdušijo za sveto stvar domovinsko, da stojé in odkriti na župnikovo znamenje zapojó: „Hej Slovenci!“ Pravijo, da je kitajski car ukazal Državino odo „Bog“ z zlatom in svilo vezti ter jo obesiti na stene palače svoje. Tako bi moral tudi nedosežni ta potopis viseti po hišah naših, kakor pravi vzor lepe pisave, prijaznega humorja in poštenega mišljenja v vzgled in posnemanje mladim pisateljem našim.“ Kar se tu trdi o jednom, isto velja o vseh potopisih Erjavčevih. — Potopisom nasledujejo II. Spisi prirodo-pisne vsebine in sicer: 1. Mravlja. 2. Rastlinske svatbe. 3. Rak. 4. Živali popotnice. 5. Žaba. 6. Velblod. 7. Vulkanske moči, in 8. Od kod izvirajo gliste in kako se izpreminjajo. — Kot prirodo pisec znan je Erjavec že čitateljem „Mirovim“ po izvrstnih knjigah: „Domače in tuje živali v podobah“ in „Naše škodljive živali“, ki so pisane tako izborna, da poleg prijetne zabave človeku blažé srce, bistrijo um in mu povzdigujejo dušo do Boga.*) Samega sebe pa je prekosil Erjavec v prej imenovanih prirodo pisnih spisih naše knjige. O teh spisih velja popolnoma, kar piše prof. Levec na str. XX. in XXI.: „Človek ne ve, čemu bi se bolj čudil, ali ljubeznjivemu humorju, ali divnemu jeziku, ali pisateljevi nedosežni spretnosti, s katero na najjednostavnejši in najpriprostejši način bralcu tolmači največje prirodo pisne uganjke in probleme.“

Koncem knjige dodan je še kratek sicer, a jako nežno in ljubko pisan sestavek: „Božični večer na Kranjskem“. To je jedna izmed knjig, ki je podaje „Matica Slovenska“ svojim članom za leto 1889. Prepričan sem, da bo zadovoljila vse člane, in ko bi se morda kateri izmed njih tudi ne zmenil mnogo za ostali dve knjigi, ker so mu „preučene“, rekel bo, prečitavši Erjavčeve spise: „Ni mi žal bornih dveh goldinarjev, koja sem plačal kot letnino; in kedarkoli bo vzel to knjigo v roke, vsakokrat ga bo vnovič zanimala; kajti ti spisi imajo stalno vrednost v malej literaturi našej.“

Druga knjiga je: „Dušeslovje“. Napredujočim Slovincem napisal France Lampe, doktor bogoslovja in modroslovja, profesor bogoslovja. I. zvezek. — Že lansko leto napisal je učeni slovenski pisatelj Lampe napredujočim Slovincem jako izvrstno modroslovno knjigo: „Uvod v modroslovje“, v kateri nam podaja občen nauk o modroslovske vedah. „Dušeslovje“ je nadaljevanje početega dela, in hvaležni moramo biti Slovenci isto tako „Matici Slovenskej“, da je knjigo izdala, kakor gospodu pisatelju, da se je lotil težavnega dela, odmeriti modroslovju tudi kos slovstvenega polja slovenskega ter seznaniti Slovence z različnimi vedami modroslovnimi. Gospodu pisatelju se je bilo pri tem delu še mnogo boriti, ker moral je tako rekoč ledino orati. A priznati moramo, da je knjiga

*) Tako sodi prof. Levec n. n. m. str. XX.

izvrstno zasnovana in da je tudi jezik lep in lahko umljiv, česar celo pri nemških modroslovnih knjigah mnogokrat pogrešamo. — Prvi zvezek „Dušeslovja“ obsega: Uvod, s sledečimi odstavki: § 1. Dušeslovje in sorodne vede. § 2. S čim se peča dušeslovje. § 3. Metoda dušeslovja. § 4. Viri, iz katerih zajema dušeslovce. § 5. Pomočki dušeslovstvu. § 6. Dušeslovja korist in uporaba. § 7. Posebni namen tega dela. § 8. Kaj je človeška duša? § 9. Duša je netvarinska, od telesa različna. § 10. Resnice, na katerih sloni dušeslovje. § 11. Kratka zgodovina dušeslovja. § 12. Pregled naše tvarine. — I. Del. Fiziologija našega čutenja. I. Poglavlje. Čutila. II. Poglavlje. Živčevje. II. Del. Zaznavanje in čutenje. I. Poglavlje. O prvinah duševnega delovanja. II. Poglavlje. O zaznavanju posebej. III. Poglavlje. Občuti. — V pojasnjevanje raznih odstavkov krasi knjigo tudi mnogo lepo izdelanih podob.

Tretja knjiga se imenuje: „Letopis Matice Slovenske za leto 1889.“ Uredil dr. Lovro Požar. To knjigo lahko delimo v dva dela. Prvi del je nekaj zbornik raznih znanstvenih razprav. Letos se nam podajajo nastopne razprave: 1. Prazgodovinske izkopine po Slovenskem. Spisal prof. Simon Rutar. 2. Ženitvanjski običaji Belih Kranjcev. Spisal Janko B. 3. Herbart Turjaški. Spisal J. Steklasa. 4. Starejši slovenski teksti. Spisal V. Oblak. 5. Kosovo polje. (Zemljepisno zgodovinska črtica). Spisal prof. Simon Rutar. 6. Fotografija. Spisal J. Šubic. Ti spisi bodo zanimali v prvej vrsti učenjake in strokovnjake, a tudi priprostejši razumniki slovenski se bodo lahko mnogokaj naučili iz njih, zlasti iz jako zanimivih razprav gospoda profesorja Rutarja. Obče zanimali bodo tudi „Ženitvanjski običaji Belih Kranjcev“. Jako dobro in umestno končuje se prvi del z „bibliografijo slovensko“, koja že od l. 1869. sem jako vestno sestavlja in v „Letopisih Matice Slovenske“ priobčuje Ivan Tomšič. — V II. delu, pravem letopisu „Matice Slovenske“, opisuje nam društveni tajnik in knjižničar, Evgen Lah, delovanje odbora ter stanje društveno v preteklem letu. Z veseljem povzamemo iz tega poročila, da raste zanimanje za „Matico Slovensko“ od leta do leta. V preteklem letu je imelo društvo 1909 udov. Obžalovati pa moramo da šteje Krška škofija le 74 družtenikov, med njimi 46 oč. gg. duhovnikov in le 28 posvetnih gospodov. Da bi med 120.000 Slovinci na Koroškem ne bilo več razumnikov nego 74, pač ni lahko verjeti. Iz poročila našega o knjigah „Matice Slovenske“ za l. 1889.*) je razvidno, da zaslučuje to društvo občnega zanimanja med razumnimi Slovenci, in za temi tudi mi po Korotanu ne smemo zaostajati. Vsak, ki želi pristopiti „Matici Slovenski“ naj pošlje 2 gld. ali kakemu poverjeniku**), ali pa naravnost tajniku „Matice Slovenske“, gospodu Evgenu Lah-u v Ljubljano. Ustanovniki plačajo 50 gld. ali takoj, ali pa v petih letnih obrokih.

*) Komur je do tega, da še dobi knjige za l. 1889., naj se izvoli hitro oglašiti.

**) Poverjeniki Krške škofije so ti-le: J. Lendovšek, c. kr. profesor v Beljaku; Simon Janežič, c. kr. nadporočnik v pokoju in blagajnik „Družbe sv. Mohorja“ v Celovcu; Matej Šervicelj, komendantor itd. na Reberci (pošta Miklavcevo); Simon Incko, dekan v Žabnicah; Matija Ambrož, dekan v Kapli; Andrej Bizer, dekan itd. v Grabstanju.

Čim bolj bo prospevalo društvo, tem večjo korist bo imel od njega narod slovenski. Ta napredek bo pa tudi v zadoščenje odboru, ki se zlasti zadnjih pet let sem pošteno in vestno trudi, da pribori „Matici Slovenski“ častno mesto med enakimi društvi slovanskimi. Ljubidom.

Smešničar.

Žena: „Nisi vreden, da te solnce obsije, ti grdi pijanec!“ Mož: „Pa mi daj ključ, da grem v vinski hram, tje not solnce ne posveti.“

Luka: „Zakaj pa pisac Peroprask v cerkvi nikoli ne poklekne med povzdigovanjem?“ Marka: „Zato ne, ker ima čevlje na podplatih strgane; če bi pokleknil, bi se pa videlo.“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. Šematizem Krške škofije je ravnokar izišel. Iz njega posnamemo sledeče številke: oskrbljenih far je 229, izpraznjenih 38, oskrbljenih kuracij 30, izpraznjenih 55, oskrbljenih kaplanij 44, izpraznjenih 113. Škofija šteje 345.626 duš, 1040 cerkev, duhovnikov 404, in sicer 297 svetnih v službi, 22 upokojenih, in 85 raznih redovnikov. V bogoslovju je 7 profesorjev in 74 slušateljev. Marijanišče šteje 87 učencev. — Tisti č. gg. duhovniki, ki se prestavijo, so uljudno prošeni, da nam naznanijo čas svoje preselitve, da spremenimo naslov (adreso). Kajti čeravno mi zvemo, da je ta ali uni prestavljen, vendar ne vemo, kdaj se preseli; marsikteri še mesec dnij in še delj na starem mestu ostane. — V Železni Kaplji in okolici razsajajo osepnice (koze). Kaplja je dobila ukaz, da pripravi posebno hišo za kozave bolnike. — V Celovcu se je ustrelil zlatar Massatti, star že 82 let. Ta bi bil pa vendar lahko počakal! — Nova bolezen, hripa ali influenza, ki je v kratkem prehodila ves svet, prikazala se je tudi na Koroškem. V Celovcu so za 10 dni vse šole zaprli. — Iz tira je skočil vlak pri Vrbi. Vendar nobeden ni bil ranjen. — V Št. Andražu so umrli č. g. P. Lasbacher, jezuit, Slovenec. — V Grabštanju se je obesil neki Hribar, oženjen mož. — Čuje se, da mislijo spet nove papirne goldinarje narediti. Treba je res, ker zdajni pač niso lepi; stari so bili dosti lepši. — Za šolo Podkloštrum so svitli cesar podarili 300 gld. — Današnji „Mir“ ima prilogo „Kmetovalec“, katerega našim gospodarjem prav živo priporočamo. Če se enemu 2 gld preveč zdi, naj pa 2 ali 3 vkup stopijo. — Za nov zvon v Ljubičah so dali svitli cesar 100 gld. — V Celovcu so nemški konservativci ustanovili „katoliško bralno društvo“. — V Celovcu smo imeli 14. t. m. o pol desetih zvečer precej močen potres. Poseben strah je bil v gledišču, ker je nekdo zavpil, da gori. Vse je drvilo na prosto, vendar ni bilo nesreče, ker je več izhodov. Bolj hladnokrvni ljudje so potem ljudstvo potolažili, in predstava se je nadaljevala do konca. — Nedavno je bil tukaj dvoboj med nekim dijakom in nekim oficirjem. Dijak je dobil kroglo v trebuh.

Na Kranjskem. Delo ustavila je Krisperjeva tovarna v Ljubljani. — Č. g. dekan Škubie v Rib-

nici je dobil viteški križ Franc-Josipovega reda. — „Slovenska Matica“ razpisuje 200 gld. za najboljšo povest. — Za uravnavo Save je odločenih 60.000, za dolenske klance 34.000, za cesto čez Gorjance 16.000 gld. — Pri Zagorju se je spet ena skala utrgala in zadela en voz ravno mimo drdrajočega vlaka. — V Planini so ustanovili čitalnico. — Knez Windischgrätz je revežem in šolarjem v Planini podaril 200 gld. — Meseca decembra se je v Ljubljansko hranilnico uložilo 130.000 gld. — Medveda so ustrelili blizu Prestranka. — Grofinja Hohenwart je za božič 30 Kalskih otrok obdarovala z obleko. — Gospa Ravnikarjeva v Ljubljani je podarila 25 gld. slovenskim velikošolcem, in 100 gld. pevcem ljubljanske čitalnice, ki so peli na grobu njene matere. — V Kostanjevici bojo letos nasadili vinograd z ameriškimi trtami. — Prof. Bartl v Ljubljani misli izdajati jezikosloven list pod imenom „Slovenska beseda“. — Ljubljanski zdravnik dr. Bock je neki tudi podpornik nemškega šulferajna. To ga ravno ne priporoča, da bi se mu dala deželna služba na Kranjskem. — V Logatecu imajo spet osepnice. — Okrajni glavar g. Schwarz je prestavljen iz Postojne v Novomesto. — V Borovnici je vlak povozil nekega služabnika železnice.

Na Štajerskem. V Celju je umrl gosp. opat Wretschko. — V Ormožu je umrl upokojeni sodnik Kmetitsch. Bog mu odpusti, bil je hud nasprotnik Slovencev. — Žagarjem na Pohorju je dr. Babnik spraval, da jim ni treba davka plačevati od žag, če režejo le svoj lastni les. — Svili cesar so podarili šoli v Vurbergu pri Ptujem 200, šoli v Gorici pri Celju pa 150 gld. — V Trbovljah je delavca Ajdiča „pes“ stlačil, delavec Roglič pa je bil močno ranjen. — V Mariboru izišla je v zalogi „katol. tiskovnega društva“ nova knjižica pod naslovom: „Bela žena ali prva reč med štirimi poslednjimi.“ Napisal je to lepo knjižico udom družbe sv. Mohorja predobro znani preč. gosp. kanonik dr. Ivan Križanič. Dobiva se knjiga v tiskarni sv. Cirila v Mariboru za 27 kr. Po pošti prejemana velja 2 kr. več. Razpravlja se v tej knjižici ta-le trojni nauk: 1. Čas smrti nam je negotov. 2. Smrt grešnika je strašna. 3. Smrt pravičnega je draga v Gospodovih očeh. Te nauke pojasnjuje lepa vrsta prav mišnih prigodb. Prijatelj na božnjega berila, sezite po tej knjigi. Ne bode Vam žal za te bore belice! — Smrtna kosa je zopet pokosila jednega najboljših sinov našega naroda. Umrl je v gospodu 20. t. m. po dolgi mučni bolezni vrli slovenski rojak Jože Lipold, veleposestnik v Mozirju. Po njem ne žaluje samo rodbina njegova, nego tudi narod, kateremu je bil do zadnjega vzdihljeja zvesto udan. Naj v miru počiva!

Na Primorskem. Pevska društva tržaške okolice napravila so veliko veselico v gledišču „Fenice“. — Novo pevsko društvo „Zarja“ v Rojanu je napravilo nedavno prav lepo domačo veselico. Tržaški Slovenci bi morali težiti po tem, da se vsaj v Rojanu utaborijo, ki je nekako predmestje Tržaško. Tukaj bi se potem tudi mestni Slovenci shajali, domače čutili in skrbeli za svoj dušni in gmotni napredek, tako gledé na kmečko, kakor na mestno prebivalstvo.

Po drugih deželah. Svojo lastno mater je zadavil Madjar Kovacs v Nagy-Sallo, da je ni treba

rediti, kar bi bil dolžen po oporoki. Surovi Madjar ne taji. Prav madjarsko! — V Temešvaru se je neki rokodelcelec v cerkvi ustrelil. Zdaj bo treba cerkev na novo posvetiti. — Žalostno je v deželi Galiciji na ruski meji, ker niso nič krme pridelali. Zato živini nimajo kaj pokladati. V nekaterih krajih pobijajo konje, ali pa jih zapodijo v les (kjer gladu poginejo). V teh krajih je za 2 gld. lahko dobiti konja. Svitli cesar so ukazali 20.000 meterskih centov surove soli zastonj razdeliti med uboge kmete. Nič dosti bolje ni v gorenji Ogerski. Tudi tam dobiš konja za 10 do 15 gld.

Duhovniške zadeve v Krškej škofiji.

Faro Theissenegg je dobil tamošnji provizor č. g. Jožef Hain; faro Otok č. g. Jožef Peterman, župnik Št. Vidski; faro Timenico Medgorski provizor č. g. Janez Ogriz; faro Dobrije č. g. Klemen Warmuth, do zdaj župnik v Kolbnici. — Novomašnik č. g. Roman Eibek pride za kaplana v Gornjo Belo. Prestavljeni so: č. g. Herman Deutl, kaplan v Gornji Beli, pride za kaplana v Špital; č. g. Fr. Marinič, kaplan v Špitalu, pride za provizorja v Medgorje. — Razpisana je fara Št. Vid v Podjurski dolini do 15. febr. 1890. — Umrl je dne 19. januarja č. g. Anton Bader, provizor v Zabrdei. N. v m. p.!

Naznanilo in vabilo.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, sklicuje

na četrtek po Svečnici, t. j. dne 6. februarja 1890, ob 1/2 11. uri zjutraj,

svoj letni občni zbor,

ki se bode vršil v društveni pisarni, Pernhartove ulice št. 6. („na zlatih štengah“)

s sledečim dnevnim redom:

1. Pregled in potrdilo računa za leto 1889.
2. Volitev enega uda v ravnateljstvo.
3. Svobodni predlogi.

K temu zborovanju prijazno vabi vse zadrugnike
načelnništvo.

Oznaniilo.

Hranilnica in posojilnica v Šmihelu pri Pliberku bo imela v nedeljo dne 3. februarja 1890 ob 10. uri predpoludne pri Šercerju v Šmihelu svoj letni zbor. — Spored: 1. Letni račun 1889. 2. Volitev novega odbora. 3. Razni nasveti. Zadrugniki naj izvolijo vsi priti, če le morejo. **Odbor.**

Naznanilo.

Hranilnica in posojilnica v Glinjah imela bo dne 9. februarja 1890 ob 3. uri popoldne svoj redni občni zbor v hiši načelnika s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo računskega pregledovalca o računu lanskega leta. 2. Volitev odbora. 3. Posamezni nasveti. — K temu prvemu občenemu zboru vse zadrugnike najuljudneje vabi
načelnništvo.

Loterijske srečke od 18. januarja.

Gradec	14	81	76	26	74
Dunaj	47	87	1	18	46

Tržno poročilo.

V Celovcu je biren:

pšenica po . . .	5 gld. 75 kr.
rž	5 " — "
ječmen	4 " 50 "
oves	2 " 70 "
hejda	4 " 15 "
turšica	4 " — "
pšeno	6 " 70 "
proso	— " — "
grah	— " — "
repica	1 " 10 "
fižol, rudeči . . .	5 " 60 "

Sladko seno . . .	2 gld. 20 kr.
kislo	2 " 10 "
slama	1 " 90 "
meterski cent (100 kil).	
Frišen špeh kl. —	gld. 62 kr.
maslo	1 " — "
mast	— " 75 "
Navadni voli . . .	100—120 gld.
pitani voli	130—180 "
junci	60—80 "
krave	60—120 "
junice	50—70 "
prešički	3—15 "

➔ Današnja številka ima poleg naše še prilogo „Kmetovalca“.

Oglasila.

Za predpust!

Podpisani uljudno priporoča v nakupovanje **najlepšo moko št. 0** v vrečah po 25 kil, **kilo po 17 kr.**

Tudi se kupuje v njegovi prodajalnici prav izvrsten **rženi spirit** in **žganje**; dalje **cuker**, **kava** in vsedruge tržaško blago po najnižjih cenah.

Zagotavlja najvestnejšo in dobro postrežbo, priporoča se s spoštovanjem udani

Ferd. Mussi,

trgovec s tržaškim blagom v Celovcu,

Burggasse št. 12

(pri „plehastem sladkornem klobuku“).

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu,

registrovana zadruga z neomejenim poroštvom,

Spar- und Vorschauverein in Klagenfurt

registrierte Genossenschaft mit unbeschränkter Haftung, uraduje v svoji pisarni Pernhartove ulice št. 6. „na zlatih štengah“, vsak četrtek od 1. do 3. ure popoldne.

Hranilne vloge obrestujejo se po 4 1/2 % na leto. Posojila dajejo se na zemljišča po 5 1/2 %, na osebni kredit po 6 % na leto.

Vstopnina iznaša 2 gld. za vsakega zadrugnika.

Mlin in žaga, vse v dobrem stanu, mlin na 3 pare kamnov in na veliki vodi, zraven tudi stope in prostorno pohištvo, se proda po ceni. Kje? pové uredništvo „Mira“.

Občinski tajnik kmetskega stanu, ki je slovenskega in nemškega jezika popolnoma zmožen, išče službo. Prevzel bi jo tudi pri majhni županiji. Tudi za občinskega obhodnika bi pri kaki veliki županiji v službo stopil. Ime pove uredništvo „Mira“.

Beljaškim okoličanom

naznanjam, da sem pripravljen vsako nedeljo in vsak praznik od 10. do 1/2 12. ure dopoldne brezplačno dajati nasvete o živinozdravništvu, o živinoreji in o zavarovanju živine.

Franjo Dulár, živinozdravnik v Beljaku,
Vidmanove ulice št. 32.

Služba mežnarja in organista

se odda od 23. aprila naprej v Skočidolu. Oglasila naj se pošiljajo č. g. Martinu Kovaču, farnemu oskrbniku v Skočidolu, pošta Podravlje (Föderlach) na Koroškem.

Delavci

najdejo dober zaslužek pri uravnavanju Drave poleg mosta sv. Ane (pri Galiciji blizu Grabštanja). Občinski in cerkveni predstojniki se uljudno prosijo, na to opozoriti delavne ljudi.

Organist,

ki je popolnoma izurjen v cerkvenem orgljanju, išče službo. Naslov izve se pri upravištvu „Mira“.

Egid Jeglič, trgovec in čebelar na Selu.

(Pošta: Lesece-Bled na Kranjskem.)

Slavnemu občinstvu in čebelarjem priporočam podpisani fini med, garantiran pitaneec. V škafli po 5 kil. kilo po 52 kr., pošlja se proti poštnemu povračilu. Gospodom trgovcem priporočam fini med po ceni v škafli po 20 in 40 kil. Daje priporočam pravi naravn brinjavec lastnega izdelka, liter po 1 gld. 25 kr.

Cenike dopošilja brezplačno in franko.

Autob. Soda.
Puškar v Borovljah na Koroškem (Ferlach in Kärnten).

Priporočam vsakovrstne dobre puške iz svoje delavnice. Ob enem naznanjam, da tudi preneja kresne puške na puške zadovke (Hinterlader) in prevzame druga popravila po najnižjih cenah.

Naznanilo.

Uljudno podpisani naznanja slavnemu slovenskemu občinstvu, da se dobi v njegovej **prodajalnici z mešanim blagom** vse vrste blaga po najnižjih cenah ter zagotavlja vestno in najboljšo postrežbo. Tudi kupuje poljske pridelke, kakor: lečo, deteljno seme, maslo, jajca in druge stvari po najvišjih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

J. Termoth,

trgovec in c. kr. poštni uradnik v Šmihelu pri Pliberku.

Gostilnico

prej „**pri Kleinu**“ na knežjem trgu št. 5 (Kardinalsplatz) v Celovcu je podpisani prevzel od mestne občine Celovške in si bo prizadeval, da svojim p. n. gostom postreže z dobrimi in cenimi jedmi in z dobro, nepokvarjeno pijačo, kakor v svoji restavraciji „**pri Solneu**“, ter se priporoča, naj ga bližnji in daljni pridno obiskujejo ter se sami prepričajo o dobri postrežbi. Opozoruje posebno, da je priredil pri hiši tudi prostoren hlev za konje.

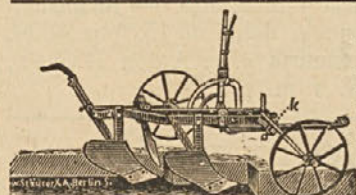
S spoštovanjem se priporoča

HENRIK KOKL, gostilničar.

Najnovejša iznajdba!

Normalni plug,

pri katerem se morejo kolesa primekniti ali odmekniti. Ima **dvojno oralo**, pa tako, da se lahko rabi le **eno oralo** za globoko oranje, kakor

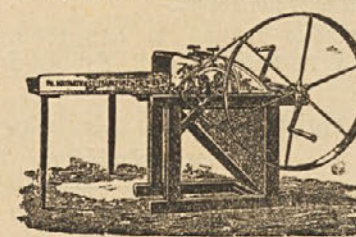
tudi za navadno oranje in obdelovanje zemlje. Nobeno kolo ne gre čez izorano zemljo. Priprava zelo lahka. — Oranje izvrstno. — Vsak naj prebere natančen popis in naj poskusi ta plug. Patentiran v vseh naprednih državah. **Za dobroto blaga se daje poročstvo in plugi se dajo nekaj časa na poskušnjo.**

PH. MAYFARTH & Co., Wien II. Taborstrasse 76.
Frankobrod na Meni. — Berlin.

!!!NOVO! NOVO! NOVO!!!

Najnovejša ročna mlatilnica na jermene brez zobčastih koles.

Mlatilnice, izvrstno postavljene, ročno, vitalno, vodno in parno delovanje.

Vitala, ležeča ali stojeca, stalna ali prevajalna na 1—6 živinčet. Škoporeznice najnovejše in najizvrstnejše, 30 raznih vrst.

Stroji za ropkanje turšice, mlinci za trgano moko, reporeznice.

Stiskalnice za seno, najnovejše in izborne sestave. Vinske stiskalnice, sadne stiskalnice, mlinci za sadje na državnih razstavi dunajski oktobra 1888 odlikovane s 5 največjimi odlikami.

Dr. Ryderjeve sušilne priprave za sadje, Bluntove patentne stiskalnice za zeleno pičo se po najnižjih cenah vedno dobivajo pri

PH. MAYFARTH-u & Comp., tovarne gospodarskih in vinarskih strojev, livarna in fužina na par,

Dunaj II. Frankobrod o/M. in Berlin.

Obširni katalogi na željo gratis in franko. Razprodajalci se vsprejmo. — Iščejo se sposobni zastopniki proti primerni proviziji.

Zaloga moke iz Magereškega mlina

v Celovcu, šolske ulice št. 18

„pri zlatem Križu“.

Priporočam vsake vrste **moke**, hajdovo, turšično (sirkovo), **rženo** in **pšenično** št. 0 za 16 1/2 kr., kdor vzame več ko 25 kil. Nadalje **sladkor** (euker), **kavo**, suhe **češplje**, **špirit** in drugo tržaško blago po najnižjih cenah. Vsak dan frišne **droži**.

Peter Mayer.